

КАК ГОВЕДАРЧЕТО СТАНАЛО ЦАР

Превод от руски: Дона Минчева, 1995

chitanka.info

Преди много, много години живяло едно момче.

Баща му и майка му починали отдавна и то, горкото, скитало немило-недраго по белия свят. Не му оставало нищо друго, освен да се пазари при един богаташ за говедар. Стопанинът обещал да му плаща пет талера на година, но когато изминала годината, взел, че изгонил момчето, без да му плати ни грош.

Тръгнало момчето да си ходи и по пътя горко заплакало. Срещнал го друг стопанин и го попитал:

— Защо плачеш, момче?

— Как да не плача, когато спечелих с честен труд пет талера, но господарят ме изгони, без да ми плати ни грош!

— Хайде, не плачи! — взел да го утешава стопанинът. — Ела при мен говедар, аз ще ти плащам десет талера на година.

Отишло момчето при него и работило цяла година. Но щом изминала годината, този стопанин също го изгонил, без да му плати ни грош.

Тръгнало момчето отново по пътя и горчиво заплакало. Срещнал го трети стопанин.

— Защо плачеш, момче? — попитал го той.

— Как да не плача, когато спечелих с труда си десет талера, а господарят ме изгони, без да ми плати ни грош.

— Хайде, не плачи — взел да го утешава стопанинът. — Ела при мене, аз ще ти плащам петнадесет талера на година.

Отишло момчето на работа при него и му служило цяла година.

Но щом изминала годината, господарят го изгонил, без да му плати ни грош.

Момчето съвсем се отчаяло. Тръгнало разплакано по пътя. Срещнал го един човек с важен вид, приближил се до него и го попитал:

— Защо плачеш, момче?

— Как да не плача, когато работих на трима стопани, но нито един от тях не ми плати нито грош!

Човекът се съжалил над момчето, поканил го в своята каляска, завел го в палата си и му рекъл:

— При мен ще получиш пари, колкото искаш, и работата ти не ще бъде тежка, само че изпълнявай точно, каквото ти заповядам!

На другия ден той го завел в мазето, където имало три големи котела и му заръчал:

— Аз трябва да замина за три дни, а ти внимавай огънят под котлите да не изгасне. Можеш да ходиш из целия дворец и да гледаш всичко, само до кладенеца не се приближавай, защото зле ще си изпатиш!

Първия ден момъкът правил, каквото му казали. Но на втория ден му омръзнало и тръгнал да разглежда двореца. Надникнал дори и в котлите. И какво да види — вътре се варят и тримата стопани, които го измамили. Момъкът притурил още дърва под котлите, огънят запламтял по-силно, а стопаните се съсипали да крещят. На третия ден момъкът си спомнил за кладенеца и тази мисъл не го оставяла на мира. Търпял, търпял горкият, но не издържал и се затичал към кладенеца. Надникнал вътре — тъмно като в рог. Пъхнал си ръката — мокро. Извадил я, гледа — единият му пръст кървав.

Ами сега? Взел да си мие пръста, да го търка, но кръвта не се измивала.

Не след много господарят му се върнал и отдалеч попитал:

— Направи ли всичко, каквото ти заповядах?

И отишъл сам да провери — наистина всичко било направено от добре по-добре. Но щом погледнал момъка, видял, че пръстът му е кървав, и веднага разбрал, че е ходил при кладенеца. Ядосал се много на момъка за непослушанието му и го набил с пръчка до посиняване.

Продължили да живеят така. Момъкът служил на господаря си честно и почтено, стараел се да му угоди за всичко. Ето че веднъж господарят пак му казал:

— Аз трябва да замина за три дни, а ти внимавай котлите да бъдат в ред. Можеш да ходиш из целия дворец, само ето в оная стая не бива да влизаш. Влезеш ли там, зле ще си изпатиш!

Господарят заминал и момъкът останал сам. Правил всичко, каквото трябвало. Но мисълта за стаята, в която му било забранено да влиза, не му давала мира. Изтърпял той първият ден, изтърпял и втория, но на третия ден не могъл да се стърпи — нещо го теглело нататък. Влязъл вътре, гледа — в стаята стои прикован с дебела верига хубав кон, пред коня — две свещи, а зад коня — овес. Момъкът помислил: „Не е право това: овес има, а конят не може да го яде“. И

сменил местата на свещите и овеса. Нахвърлил се конят на овеса и го излял, а после въздъхнал тежко и казал на момъка:

— Е, чедо, зле ще си изпатиш сега. Ако се върне днес господарят, живи няма да ни остави. Той не е обикновен човек, а зъл магьосник.

Изплашил се страшно момъкът и помолил коня:

— Я си помисли, не можем ли да се спасим?

Конят отговорил:

— Има само едно средство за това. Искаме ли да останем живи, трябва да бягаме, но най-напред ти се опитай да смъкнеш големия меч, който виси на отсрещната стена, и да пресечеш дебелия верига, е която съм прикован.

Опитал се момъкът да снесе меча от стената, но не успял да го помръдне дори. Тогава конят му казал да изпие една глътка от шишето, което стояло в ъгъла. Момъкът изпил глътка и отново се опитал да свали меча. Помръднал го, но пак не могъл да го смъкне. Конят му казал да изпие още една глътка. Този път момъкът свалил меча, но не могъл да разсече веригата. Конят му казал да изпие и трета глътка. Щом изпил третата глътка, момъкът с един замах разсякъл дебелия верига.

— Вземи сега седлото — казал конят, — оседлай ме и ме възседни. Но преди това прибери гребена, който е на масата на господаря, кърпата, която е до възглавницата му, и шишето, което е под леглото му.

Момъкът направил всичко, което му било казано, и извел коня на двора. Но се зачудил как да го възседне — конят бил огромен, невъзможно било да се качи на него. Конят рекъл:

— Стъпи на онзи камък и когато мина край тебе, метни се на гърба ми!

Момъкът така и направил. Но не могъл да скочи и наполовина толкова високо, колкото трябвало, и паднал на земята. Конят изтичал втори път, но пак нищо не излязло. А в това време гората наоколо зашумяла — господарят се завръщал. Изплашили се и момъкът, и конят, не знаели що да сторят. Препуснал конят за трети път край камъка и извикал:

— Ако и сега не скочиш отгоре ми, ще загинем и двамата!

С много мъка на третия път момъкът сполучил. Полетял конят като вихър. Дърветата се огъвали, когато профучавал край тях, локвите изсъхвали под копитата му.

Препускали, колкото препускали, изведнъж чуват: гората зашумяла още по-силно. И конят рекъл:

— Ах, лошо ни се пише! Злият магьосник се е спуснал да ни гони!

Продължили да бягат, но магьосникът взел да ги настига. Тогава конят извикал:

— Хвърли гребена на земята, иначе сме загинали!

Хвърлил момъкът гребена и в същия миг зад тях израснала гъста, непроходима гора. Опитал се магьосникът да премине през нея, но само се изподрал. Върнал се вкъщи за вълшебна коса и се захванал да коси гората като трева. Замахнал веднъж, замахнал втори път — пробил широк път през гората. И се втурнал пак да гони бегълците.

Летял конят е всичка сила, но лесно ли се бяга от магьосник? Ето че той отново взел да ги настига. Тогава конят извикал на момъка:

— Я хвърли кърпата на земята, иначе сме загинали!

Хвърлил момъкът кърпата и изведнъж зад тях се издигнали високи скали. Опитал се магьосникът да мине през тях, но само си изпочупил ноктите. Ще не ще, трябвало да се върне пак до вкъщи за лом. Грабнал лома и взел да чупи скалите. Пробил си път най-после и се спуснал след бегълците. Летял като вихър след тях, цял позеленял от злоба. Чул момъкът, че гората още по-силно зашумяла — магьосникът отново ги настигал. Конят извикал:

— Излей водата от шишето, но внимавай да не опръскаш нито себе си, нито мене!

Обаче ръцете на момъка треперели от страх. Излял той водата, но без да иска, опръскал предните крака на коня. В същия миг зад тях се разляло море и конят потънал до половината във водата. Изплашил се момъкът, че ще се удавят. Напрегнал конят всичките си сили и изскочил на брега. А магьосникът се пукал от яд на другия бряг и нищо не можел да стори — как ще преплува такова море? Плюл той от злоба и се върнал назад.

Конят погледнал след него и рекъл:

— Избавихме се от злия магьосник, но какво ще правим сега?

Мислил момъкът, мислил, нищо не могъл да измисли. Тогава конят решил:

— Я ти тръгни, накъдето щеш, аз също ще тръгна по своя път. Ако ти потрябва нещо, извикай ме на помощ. Първият път викай сребърния кон, втория — златния, третия — елмазения, а четвъртия — черния!

И при тези думи конят се изправил на задните си крака и отлетял като вихър.

Момъкът останал сам и тръгнал, накъдето му видят очите. Вървял, вървял, стигнал до един царски дворец. Решил да потърси там работа. Мислили, мислили къде да го настанят и го направили водоносец. Момъкът се съгласил — каквото му кажат, това ще прави.

А този цар имал щерка хубавица. От различни краища на света идвали момци да я искат за жена, но тя отказвала на всички. Дошъл да я иска и могъщият принц на съседната страна, но и той трябвало да си отиде с празни ръце. Ядосал се принцът и обявил война на царя. Ами сега? Къде могат да мерят сили царските войници е войската на принца?

Но щом дошла работата до война, щат не щат, взели всички да се готвят за бой.

Само водоносецът пет пари не давал: продължил да носи вода и да плаши жабите в езерото. Хората му се надсмивали, мислели го за побъркан, а той отговарял, че се готви за война.

Тръгнали всички към бойното поле, а момъкът останал в двореца. Не се минало много и царят получил известие, че почти цялата му войска е избита. Както било тръгнало, царят май трябвало да преклони глава пред принца. Стигнала тази вест и до водоносеца. Извикал той сребърния кон и полетял към бойното поле — блеснал като светкавица край прозореца на принцесата. Видели неприятелските войници сребърния конник и хукнали да бягат на всички страни. А момъкът препуснал след тях и взел да ги сече с меча си, сякаш коли жаби в езерото.

След като врагът бил сразен, царската войска се отправила назад към двореца.

Завърнали се всички, почнали да търсят сребърния конник, но той сякаш потънал вдън земя. Никой не знаел кой е той и къде се е

дянал. Знаела само царската дъщеря, защото видяла как водоносецът се превърнал в сребърен конник. Но не казала никому нито дума.

Минало се време и принцът пак обявил война. Ами сега? Всички почнали наново да се готвят за бой. А момъкът продължавал да носи вода от езерото и да гони жабите на всички страни. Хората му се надсмивали: я го виж ти, храбреца! Но водоносецът пет пари не давал!

Когато всички заминали за бойното поле, той извикал златния кон и пак блеснал като светкавица край прозореца на принцесата.

Щом зърнали отдалеч златния конник, войниците на принца хукнали да бягат, а той полетял след тях и погубвал всеки, който му се изпречел пред очите.

Върнала се царската войска и всички започнали да търсят златния конник. Но къде ще го намериш? Защото златният конник гонел вече жабите в езерото. Само принцесата знаела кой е той, обаче дума не продумвала.

Не се минало много и принцът за трети път обявил война. Войската му била по-многобройна, отколкото предишните два пъти, взети заедно.

Като научили това, жителите на царството се изплашили и не знаели какво да сторят. Самият цар загубил ума и дума от страх. А принцесата го успокоявала, казвала му, че същият конник ще му помогне, както и досега. Но този път и царят отишъл на война, защото много му се искало да види могъщият конник. Както и преди, всички тръгнали за бойното поле, а момъкът си седял вкъщи.

Почакал той, докато остане сам, извикал елмазения кон и блеснал като светкавица край прозореца на принцесата. Войниците на принца вече избили почти цялата царска войска. Но ето че долетял елмазеният конник. Щом замахнал е меча си, неприятелските войници почнали да падат като жаби в езерото. Раз, два — и помел цялата войска на принца. Царската войска вече се канела да се връща. Но царят решил да залови елмазения конник. И когато момъкът препуснал край него, царят метнал копието си и го улучил в крака. Копието се пречупило, острието останало в крака на конника, а самият той отлетял като вихър.

Ще не ще, царят се върнал е войската си, но без елмазения конник. А в двореца принцесата казала на баща си:

— Ако намериш елмазения конник, аз ще се омъжа за него и никакъв враг вече няма да бъде страшен за тебе.

Царят много искал да намери този конник и се съгласил да му даде цялото си царство и принцесата за жена. Но конникът не се обаждал. А принцесата знаела кой е конникът, но как да отиде и да каже, че иска да се омъжи за водоносеца?

Тогава царят изпратил бързоходци из цялата страна да разгласят, че ще омъжи дъщеря си и ще даде цялото си царство на оногова, който го е спасил от принца. Търсили, търсили елмазения конник, но тъй и не успели да го намерят.

А царят имал слуга, който си наумил: щом не могат да намерят конника, защо той да не се обяви за спасител на царството? Отишъл тогава при царя и му казал, че му е неудобно да се натрапва за зет на царя, но че той е спасил царството.

Е, щом спасителят станал известен, принцесата трябвало да се омъжи за него. Почнал царят да се готви за сватба, поканил гости от далечни страни. Всички били весели и радостни, само принцесата била тъжна. Последната вечер преди сватбата тя се разплакала. А царят не можел да разбере какво се е случило с дъщеря му и затова я попитал:

— Защо плачеш така горчиво, дъще?

— Как да не плача, когато и моят елмазен конник плаче?

Царят разбрал, че щом не плаче, слугата му е измамник, и решил да провери кой друг, освен дъщеря му, също плаче. Обикалял, обикалял, заглеждал се в хората, но всички били весели, никой не плачел. Разтъжил се царят: дъщеря му се измъчва, а той не може с нищо да ѝ помогне. Излязъл в градината да се поразходи и видял водоносеца.

Момъкът седял на брега на езерцето и плачел също така горчиво, както принцесата. Чак тогава царят се досетил кой бил сребърният, златният и елмазеният конник. Приближил се към него и се уверил — момъкът тъкмо промивал прободеният си крак и вадел от раната острието на царското копие. Хванал царят момъка за ръката, въвел го в залата на двореца и заповядал на всички да млъкнат.

— Не зная какво да правя сега — рекъл той. — Тук се появили двама нови царе. Единият е заслужил честта да стане цар, но не си

признава, а вторият не е заслужил, но иска да стане цар. Кого от тях да направя свой наследник и кого да накажа?

Всички в един глас извикали, че цар трябва да стане този, който е заслужил това, а другия да завържат за опашката на див кон и да го натирят през гори и планини.

В същия миг се появил черният кон, който спасил момъка от злия магьосник. Вързали за опашката му слугата и конят полетял като бесен. Така наказали слугата, а водоносеца направили цар. Принцесата пък престанала да плаче и все не можела да се нарадва, че намерила годеника си.

А конят се върнал и вече не се отделял от младия цар.

— Ако ми желаеш доброто, убий ме! — молел му се той.

Младият цар за нищо на света не се съгласявал да убие коня, толкова много го обичал. Но конят продължавал да му се моли. Тогава царят си помислил:

„Той ми е направил толкова добро и винаги ме е слушал, бива ли и аз да не изпълня молбата му?“ Замахнал е меча си и му отсякъл главата.

В същия миг конят се превърнал в прекрасен млад момък. Той му разказал, че злият магьосник го превърнал в кон, а преди е бил принц в съседна страна.

Принцът просто не знаел как да се отблагодари на младия цар. После си заминал. А царят и неговата жена хубавица живеят и до ден-днешен, стига да не ги е постигнала някаква беда.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.